

ISKUSTVO KRDD FONDA "OREHOVO" U REALIZACIJI PROJEKTA "PROZOR U SVIJET" – SOCIJALNO-PSIHOLOŠKA POMOĆ ZATVORENICIMA U USTANOVAMA ZA IZVRŠA- VANJE KAZNE ZATVORA KALJINJIGRAJSKE POKRAJINE

Sergej Slobodjanjuk

Prijevod: Zlata, Kočiš, prof.

U srpnju 2001. godine je Kaljinjingradski regionalni dobrotvorni društveni fond za rehabilitaciju i socijalnu adaptaciju narkomana iz "Orehova" započeo s realiziranjem projekta "Pogled kroz prozor" u zatvorskim ustanovama.

Realizacija projekta je omogućila zatvorenicima, narkomanima i ovisnicima o alkoholu rješavanje svojih psihičkih problema i razvijanje kvalitetnijih životnih strategija za produktivnije i vrjednije življenje u društvu.

Projekt je trajao dvije godine: od srpnja 2001. godine do srpnja 2003. godine.

U realizaciji je projekta psihološku i socijalnu pomoć dobilo više od 35 zatvorenika.

Mjesto realizacije projekta: Kaljinjingradskaja regija, ustanova OM 216/4-ženska radna skupina u Kolosovu, ustanova OM 216/7-korektivno-radna skupina u Gvardejsku.

Rad projekta "Prozor u svijet" je tekao prema sljedećim uputama:

1. Psihološki rad i osvježavanje zatvorenika u Ustanovama za izvršavanje kazne u Kaljinjingradskoj regiji.
2. Rad sa SMI nakon provedenog projekta.
3. Rehabilitacija bivših zatvorenika i postrehabilitacijski rad u grupama za uzajamno ispomaganje.
4. Organizacija edukacijskih seminara za djelatnike koji rade ustanovama za izvršavanje kazni zatvora i djelatnike društvenih organizacija koji rade kako u zatvorima tako i na području socijalne adaptacije bivših zatvorenika.

Psihološki rad i stjecanje znanja

Prvi su susreti bili organizirani prije svega sa zatvorenicama iz pokrajine Kolosovka. Ovi su su-

sreti imali za cilj stvoriti eksperimentalnu skupinu koja je počela radom na osvježavanju svojih problema. Edukacija se provodila svake prve nedjelje u mjesecu.

Za stvaranje radnog prostora u kabinetu psihologa za rad sa ženskom skupinom opremljena je psihološka radionica koja je opskrbljena svom neophodnom opremom za realizaciju edukacije na najvišem, kako tehničkom, tako i informativnom nivou (video, diktafon, kompjuter).

Osim toga, psiholog se potrudio učiniti radionicu ugodnim mjestom na kojem bi zatvorenice mogle popiti čaj, odmoriti se te u smirujućim uvjetima razgovarati o svojim problemima te dobiti savjet.

Na kraju prve etape psihološkog rada počeo je seminar-trening "Odnos prema sebi, i različitim sebi", a koji je organiziran u ženskoj kaznionici.

U prvoj je polovici projekta rad tekao u obliku igraonica i treninga. Sukladno tome, glavni zadaci organizatora projekta bili su formiranje grupa i uspostavljanje povjerljive i opsežne komunikacije sa zatvorenicama.

Glavna je zadaća u drugoj polovici projekta bila naučiti zatvorenice raditi prema programu "12 koraka", obzirom da se samo na taj način mogu riješiti gore spomenuti zadaci bez neprestanog uplitanja psihologa.

U rujnu 2002. godine napravljena je prezentacija programa "12 koraka". Na prezentaciju su pozvani liječeni narkomani iz grada Kaljinjingrada koji više ne uzimaju drogu zahvaljujući upravo ovom programu. Poslije toga je psihologinja radila s grupom metode "12 koraka". Aktivno su upotrebljavani različiti oblici i metode rada: gledanje filmova, vježbe, igre komunikacije, "okrugli psihološki stolovi" i tako dalje. Posebna je pozornost posvećena samostalnim zanimanjima zatvorenica.

U cilju toga su organizatori projekta neprestano donosili psihološku literaturu s pratećim savjetima i objašnjenjima.

Osim spomenutog, u ženskoj su kaznionici poduzeti slijedeći koraci:

- Seminar "Briga o zdravlju". Na seminaru je sa svojim predavanjem sudjelovala gradska ginekologinja za savjetovanje i ženske bolesti, E. I. Muzafarova, doktor terapeut T. Volodarčik s temom "Ekologija zdravlja".
- Predavanje "Profilaksa bolesti koja se prenose spolnim putem, AIDS, i sl."
- Predavanje "Briga o tijelu" s nizom tjelesnih vježbi i praksom.
- U tom razdoblju su realizirane tri akcije "Obavljanje poslova s voljom", "Pomozi svome djetetu", "Rastem zajedno s cvijećem".

Osnovni se dio "Obavljanja poslova" iznosio zatvorenici koji su prihvatili program, a ostalima se iznosio kako je tko došao na red.

Akcija "Pomozi svome djetetu" je bila organizirana s ciljem sakupiti poklone za svoju djecu. Treba napomenuti da su zatvorenice darove pravile svojim rukama: isplele su veste, dječje čarapice, pojaseve, ispekle slatkiše. Organizatori projekta su na sebe preuzeli odgovornost odvesti darove djeci u dječje domove i u mjesta gdje žive djeca zatvorenica.

Sudionici projekta su zatvorenici Iri J. doveli na susret njezinu djecu koja su se nalazila u dječjem rehabilitacijskom centru "Most". Cilj akcije, razmisliti i postati svjesna odgovornosti svake majke za svoje dijete, konačno je bio postignut.

Akcija "Rastem sa cvijećem" je bila organizirana sa ciljem spoznavanja odgovornosti svake žene za posadeno bilje. Dovezena je zemlja, cvjetnjaci, mladice dekorativnih biljaka.

Rad Kaljinjingske regije koji je privukao pozornost društva za probleme zatvorenika i za istraživanje projekta "Prozor u svijet" su prenosila sva sredstva masovnog informiranja.

Za prošli je period prikupljeno mnogo video materijala koji se koristio za objavljivanje u radio i TV emisijama. Nakon završetka projekta objavljeno je više desetaka novinskih članaka po raznim regionalnim i federalnim časopisima.

Jednako je tako prikupljen foto materijal koji je bio korišten za organizaciju pokretne foto iz-

ložbe koja je bila postavljena u gradu Kaljinjingu, u Upravi za zatvorsku sustav, Kaljinjingskom Državnom Sveučilištu, Kaljinjingskoj pokrajinskoj Vladi i dr.

Rad na rehabilitaciji

Za vrijeme realizacije projekta 4 su djevojke i 2 mladića nakon otpusta iz zatvora prošli rehabilitaciju u centru "Orehovo". Danas su svi oni socijalno integrirani i adaptirani: izvadeni su im dokumenti, pronađen im je posao i stambeni prostor; bave se društvenim aktivnostima.

U drugom periodu realizacije projekta "Pogled kroz prozor" u centru "Orehovo" na dopust su došle dvije sudionice projekta. Treba naglasiti da to zaslužuje posebnu pozornost, obzirom da su po prvi puta osuđene osobe puštene provesti godišnji odmor u rehabilitacijskom centru društvene organizacije. Obzirom da su se nalazile u eksperimentalnoj skupini, a bile su dobrog ponašanja, ove dvije sudionice su mogle koristiti godišnji odmor jer nije bilo primjedbi na njihovo ponašanje od strane trestanske službe. Na žalost, ostale sudionice nisu mogle na ovaj način realizirati korištenje godišnjeg odmora zbog određenih zakonskih pravila propisanih u Zakonu..., tj. - prisutnost pozitivnog testiranja na HIV.

Veoma je važno znati u radu sa zatvorenici kamo oni idu poslije izdržavanja zatvorske kazne i mogu li nastaviti psihološku terapiju. Sasvim je jasno da ne žele svi zatvorenici poslije izdržavanja zatvorske kazne proći rehabilitaciju u centru fonda "Orehovo".

Mi preporučujemo svima zatvorenici po isteku kazne da posjete grupu AN, i udrugu za pomoć ovisnicima o aktivnim drogama sa kojima fond "Orehovo" ostvaruje najodaniju i dobronamjerniju suradnju. Rad ovih skupina realizira se u Kaljinjingskoj pokrajinskoj bolnici i na drugim mjestima gdje se oni mogu sastati sa psiholozima koji rade u koloniji i na taj način ostvariti i dobiti potrebnu podršku.

Buduća zadaća. Perspektiva.

Postaje očito da je preden težak put u uspostavljanju kontakata i sa Upravom za zatvorski sustav i sa zatvorenici te je činjenica da je osnovni opseg rada tek započet i zbog toga je krajnje važna i neophodna daljnja pomoć, kako psihološka tako i obrazovna te duhovna pomoć zatvorenici u zatvorima.

Na današnji je dan potpisana suglasnost o daljnjoj suradnji na period od 2002. do 2003. godine sa administrativnom službom Kolosovske žen-

ske kaznionice, a u cilju produžavanja rada rehabilitacijskog programa sa zatvorenicima te su pripremljeni slijedeći koraci.

Sa Upravom za zatvorski sustav Kaljinjgradske pokrajine postoje principijelni dogovori o uvođenju edukacijskog rada i u druge zatvorske ustanove Kaljinjgradske pokrajine. Za mogućnost daljnje realizacije ovog programa traže se nova novčana sredstva.

I danas se fond za rehabilitaciju "Orehovo" bavi ustrojem konzultacijskog ureda za narkomane u kojem bi obvezno radila grupa sa bivšim zatvorenicima.

U uredu za konzultacije bile bi organizirane slijedeće djelatnosti: grupni rad za uzajamno pomaganje i poticanje, sistem intenzivnih trening-seminara koji bi radili na razvoju osobnog rasta,

konzultacije psihologa, pravnika, rad telefona "Povjerenje", a također organizacija različitih oblika provođenja organiziranog slobodnog vremena: "Apostinencijski kafić", turistički obilasci, ekskurzije, večer odmora, obiteljski praznici i tako dalje.

Danas se u zatvorskom sustavu nalazi do 60% zatvorenika narkomana koji su prekoračili prag zakona. Smatramo da je rješenje problema za ovu kategoriju zatvorenika njihovo ozdravljenje, jer u suprotnom će oni ponovno činiti kaznena djela, ponovno se vraćati u zatvore i samim tim ostajati potencijalna društvena opasnost.

Projekt "Pogled kroz prozor" omogućava izmijeniti odnos zatvorenika, prije svega prema vlastitom životu te daje ne samo nadu, nego mogućnost živjeti život s pozitivnim usmjerenjem.

Tekst je prezentiran na konferenciji centralne i istočne Europe o problemima droge i zaraznih bolesti u zatvorima: "Postupanje sa uporabom droge u zatvoru: pregled europskih iskustava i prakse", koja se održavala od 18. do 20. rujna 2003. godine u Varšavi. Konferencija je organizirana od strane Poljskog zatvorskog sustava i Europske mreže za tretman ovisnika o drogama (ENDSP).

Na konferenciji je bilo prisutno oko 200-tinjak delegata iz raznih međunarodnih organizacija, zatvorskih sustava, nevladinih udruga zdravstvenih, socijalnih i probacijskih usluga, zajednica ovisnika i sveučilišta iz 38 zemalja središnje i istočne Europe, kao i zemalja Europske unije.

Na konferenciji je bio nazočan ravnatelj Uprave za zatvorski sustav RH, gosp. Josip Hehet i stručni savjetnik gosp. Zvonimir Penić, te su sudjelovali na specijalnom forumu Ministarstva pravosuđa Republike Poljske na temu: "Zatvorski sustavi središnje i istočne Europe u perspektivama europskih integracija".

Kroz format plenarnih sjednica, radionica i prezentacija proučavalo se i pitanje primjene alternativnih sankcija prema ovisnicima u okviru čega je prezentiran i tekst Sergeja Slobodjanjuka "Iskustvo KRDD fonda "Orehovo" u realizaciji projekta "Prozor u svijet"- socijalno-psihološka pomoć zatvorenicima u ustanovama za izvršavanje kazne zatvora Kaljinjgradske pokrajine".